
Kristina GERGETA SOTONČIĆ

ISTRAŽIVANJE DIJELA RIMSKOG DOMUSA NA GLAVINIĆEVOM USPONU U PULI

THE INVESTIGATION OF PART OF A ROMAN DOMUS ON PULA'S GLAVINIĆEV USPON STREET

Kristina Gergeta Sotončić
Arheo TiM d. o. o., Pula, Hrvatska
kgergeta@gmail.com

Kristina Gergeta Sotončić
Arheo TiM d. o. o., Pula, Croatia
kgergeta@gmail.com

UDK 904:726>(497.571Pula)“652/653“
Prethodno priopćenje - novitates
Primljeno: 1. 9. 2020.
Odobreno: 8. 9. 2020.

UDC 904:726>(497.571Pula)“652/653“
Preliminary report - Novitates
Received: September 1, 2020
Approved: September 8, 2020

Od početka listopada 2015. do kraja siječnja 2016. godine, na području k. č. 14/3 i 14/4 k. o. Pula, u Glavinićevom usponu u Puli¹, provedeno je zaštitno arheološko istraživanje za potrebe izgradnje stambeno-poslovne zgrade. Otkriven je dio rimskog domusa koji je izgrađen u 1. st. n. e., a koji je doživio višefazne preinake tijekom kasne antike i srednjeg vijeka. Istražene strukture pokazuju kontinuitet naseljavanja ovoga prostora od prapovijesti do novoga vijeka. U ovome radu naglasak je dan na arhitektonski razvoj prostora domusa i njegov položaj unutar insule.

KLJUČNE RIJEČI: *Pula; clivus; insula; domus; antika; kasna antika; srednji vijek; preinake*

Rescue archaeology investigative work was performed from early October of 2015 to late January of 2016 on cadastral plots 14/3 and 14/4 of the cadastral municipality of Pula, facing the Glavinićev uspon street in Pula¹, ahead of the planned erection of a residential/commercial building. The excavation revealed part of a Roman domus built in the first century CE that saw multiple episodes of remodelling in the course of the late antique and medieval periods. The investigated structures point to the continual human occupation of this area from prehistory to the post-medieval period. This paper focuses on the architectural development of the domus and its position within the insula.

KEY WORDS: *Pula; clivus; insula; domus; antique period; late antique period; medieval period; remodelling*

¹ Glavinićev uspon se u nekim objavljenim radovima javlja i pod nazivom „Uspón Frana Glavinića“ ili „Uspón Franje Glavinića“.

¹ The Glavinićev uspon street may appear in some publications as “Uspón Frana Glavinića” or as “Uspón Franje Glavinića”.

UVOD

Krajem 2015. i početkom 2016. godine u Glavinićevom usponu u Puli, na području k. č. 14/3 i 14/4 k. o. Pula, provedeno je zaštitno arheološko istraživanje tijekom kojeg je otkriven dio rimskog *domusa*. Antička stambena arhitektura na području grada Pule do sada je istražena gotovo isključivo tijekom arheoloških radova zaštitnog ili sondažnog karaktera, koji su provedeni uglavnom radi izgradnje novih objekata ili sanacije i rekonstrukcije postojećih (Džin 2007, 6–18; Fischer 1996, 96–122; Girardi Jurkić 1973, 7–66; Girardi Jurkić 1978, 95–107; Girardi Jurkić 2011, 77–90; Gnirs 2009, 121–129; Matijašić 1988, 8–9; Mlakar 1979, 11–20; Starac 2002, 162–164; Starac 2009, 9–52; Zlatunić 2010, 5–11; Zlatunić 2011, 147–162; Zlatunić 2018, 29–54). Isto se odnosi i na rimsku gradsku infrastrukturu, uključujući istraživanje poteza rimskih komunikacija, dok su opsežnija istraživanja bila usmjerena na spomenike koji su Pulu učinili prepoznatljivom: prije svega forum, područje oko slavoluka Sergijevaca, gradska vrata (Herkulova i Dvojna), amfiteatar, veliko i malo rimsko kazalište (Fischer 1996, 16–20, 51–180; Matijašić, Buršić–Matijašić 1996, 47–163; Mlakar 1963, 29–36; Suić 2003, 162–163, 267). Sukcesivna izgradnja na istom položaju kroz duže razdoblje na mnogim prostorima unutar grada dozvoljava provođenje ograničene vrste arheoloških radova.

Rimska urbanistička matrica grada Pule formirana je u drugoj polovici 1. st. pr. n. e., za vrijeme osnivanja kolonije u doba Cezara (Fischer 1996, 5–14; Girardi Jurkić 2011, 77; Matijašić, Buršić–Matijašić 1996, 39–40). Svoj puni razvoj dosegla je pred kraj 1. st. pr. n. e., kada je, uslijed Augustove administrativne reorganizacije carstva, veći dio današnje Istre pripojen Desetoj italskoj regiji (*Regio Decima*) (Girardi Jurkić 2011, 77).

Prostor Glavinićeva uspona već je ranije bio predmet istraživanja (Girardi Jurkić 1973, 7–66; Girardi Jurkić 1978, 95–99; Zlatunić 2011, 147–162). Pritom je tijekom zaštitnog iskopavanja ispod današnje komunikacije otkriveno popločenje antičke ulice i manji antički kanalizacijski priključni kanali (Zlatunić 2011, 147–162; Zlatunić 2018, 38–40, 43), dok je probnim arheološkim iskopavanjem (koje je na dijelu površine preraslo u zaštitno istraživanje) na k. č. zgr. 576 k. o. Pula otkriven dio rimske inzule, odnosno *domusa* (Girardi Jurkić 1973, 8).

Istraženi prostor na k. č. 14/3 i 14/4 k. o. Pula smješten je duž zapadnog dijela Glavinićeva uspona, u perifernom dijelu *pars superior* antičke Pule (Girardi Jurkić 1973,

INTRODUCTION

Rescue archaeology work was performed from late 2015 to early 2016 on cadastral plots 14/3 and 14/4 (all the plots mentioned here are part of the cadastral municipality of Pula), facing the Glavinićev uspon street in Pula, revealing part of a Roman *domus*. To date, antique period residential architecture has been investigated in Pula almost solely in the course of rescue archaeology work or exploratory trenching, for the most part performed ahead of the planned erection of new buildings or the rehabilitation and renovation of existing buildings (Džin 2007, 6–18; Fischer 1996, 96–122; Girardi Jurkić 1973, 7–66; Girardi Jurkić 1978, 95–107; Girardi Jurkić 2011, 77–90; Gnirs 2009, 121–129; Matijašić 1988, 8–9; Mlakar 1979, 11–20; Starac 2002, 162–164; Starac 2009, 9–52; Zlatunić 2010, 5–11; Zlatunić 2011, 147–162; Zlatunić 2018, 29–54). The same is true of Roman urban infrastructure, including the investigation of Roman lines of communication, while more comprehensive investigation has been focused on the city's prominent monuments: above all this pertains to the forum, the area around the Arch of the Sergii, the city gates (the Hercules gate and the *porta Gemina*), the amphitheatre, and the large and small Roman theatres (Fischer 1996, 16–20, 51–180; Matijašić, Buršić–Matijašić 1996, 47–163; Mlakar 1963, 29–36; Suić 2003, 162–163, 267). In many parts of the city successive building episodes on the same site over an extended period of time is a restricting factor limiting the feasible types of archaeological work.

The urban matrix of Roman Pula was formed in the second half of the first century BCE with the founding of the colony during the time of Gaius Julius Caesar (Fischer 1996, 5–14; Girardi Jurkić 2011, 77; Matijašić, Buršić–Matijašić 1996, 39–40). It reached the height of its development near the close of the first century BCE when—as part of Augustus' administrative reorganisation of the empire—much of modern Istra County was incorporated into the tenth Italian region (*Regio Decima*) (Girardi Jurkić 2011, 77).

The area around Glavinićev uspon has been the subject of previous archaeological investigation (Girardi Jurkić 1973, 7–66; Girardi Jurkić 1978, 95–99; Zlatunić 2011, 147–162). Earlier rescue archaeological excavation under the present-day street revealed the paving of an antique period street and small feeder branches of antique period canalisation (Zlatunić 2011, 147–162; Zlatunić 2018, 38–40, 43), while earlier exploratory digs (broadened in some places to rescue excavation) at the site of the building on cadastral plot 576 uncovered part of a Roman *insula*, i.e., a *domus* (Girardi Jurkić 1973, 8).

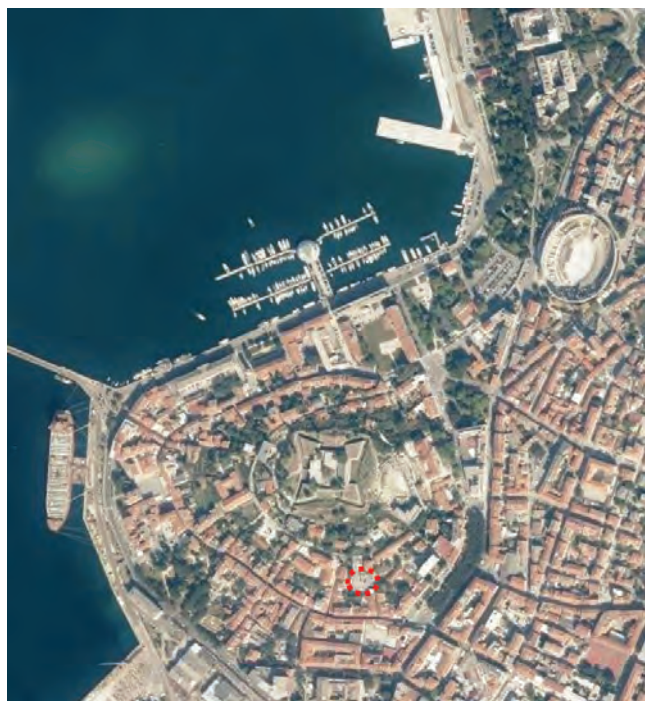
8). Ovaj uspon predstavlja jednu od radijalnih ulica (*clivus*) koje su imale funkciju spajanja dviju glavnih komunikacija unutar grada: gornje Ulice Castropola i donje Ulice Sergijevaca. Gornja ulica pružala se približno na polovici visine brežuljka, a donja u njegovom podnožju. One su se na sjeveru (današnjom Kandlerovom ulicom, koja se nakon Kapitolijuskog trga nastavlja na Ulicu Sergijevaca) i istoku spajale s gradskim zidinama na položaju na kojem su iz zidina izlazile glavne prometnice (Matijašić, Buršić–Matijašić 1996, 48): *Via Flavia*, kojom se u grad Pulu pristizalo iz smjera Akvileje, Tergeste i Parenčija (Mlakar 1963, 22), te prometnica kojom se u grad prilazilo iz smjera današnjih Medulina i Ližnjana (Mlakar 1963, 24–25). Radijalne ulice su se izvorno spuštale s „gornjeg grada“ (*pars superior*) prema „donjem gradu“ (*pars inferior*), odnosno sa središnjeg brežuljka i njegovih padina prema gradskim zidinama (Matijašić, Buršić–Matijašić 1996, 50). Takva mreža ulica stvorena je kao svojevrsna prilagodba rimskog načina organizacije gradskog prostora zatečenoj predantičkoj urbanističkoj osnovi (Milić 1990, 189; Mlakar 1963, 19, 21; Suić 2003, 218). Gornji dio grada, unutar kojeg je smješteno predmetno područje, u antičko doba karakteriziralo je prilagođavanje gradskih blokova konfiguraciji terena i formiranje korisnog stambenog prostora među ulicama i putovima, dok je donji dio grada između podnožja središnjeg brežuljka i mora, odnosno izvan pomerija (u

The investigated area of cadastral plots 14/3 and 14/4 lies to the west side of Glavinićev uspon in the peripheral part of the *pars superior* of antique period Pula (Girardi Jurkić 1973, 8). This narrow rising alley is one of the radial streets (*clivus*) that connected the two major lines of communication in the city: the upper being the Castropola street and the lower the Sergijevaca street. The upper street girds the hill at about halfway up its full elevation, while the lower runs along the foot of the hill. To the north (at the present-day Kandlerova street which, after Kapitolinski square, continues to Sergijevaca street) and east they met the city walls at the position at which the walls were penetrated by the main roads (Matijašić, Buršić–Matijašić 1996, 48): the *Via Flavia*, which ran to Pula from Aquileia, Tergeste and Parentium (Mlakar 1963, 22), and the road to the city from the direction of present day Medulin and Ližnjan (Mlakar 1963, 24–25). The radial street originally descended from the “upper” city (*pars superior*) towards the “lower” city (*pars inferior*), i.e., from the central elevation and its slopes to the city walls (Matijašić, Buršić–Matijašić 1996, 50). This network of streets was an adaptation of the Roman manner of organising a city to the pre-antique period urban layout they encountered (Milić 1990, 189; Mlakar 1963, 19, 21; Suić 2003, 218). The upper city, which includes the area of our interest, was characterised in the antique period by the adaptation of city blocks to the configuration of the terrain and the formation of useful residential space between the streets and paths, while the lower part of the city between the foot of the hill and the seafront, i.e., outside the pomerium (in the suburbs), allowed for the formation of regular city *insulae* (Mlakar 1963, 21; Suić 2003, 37). The partially investigated *domus* facing present-day Glavinićev uspon was located within a trapezoidal *insula*² bordered to the east by the road that ran below the level of this modern street, to the west by the road that ran along the position of the current Cvečićev uspon street, and to the north and south by a pair of roads that, in the case of antique period Pula, and given the concentric radial form of these streets, we can—with abundant reservation—refer to as the *decumani*; the positions of which correspond to the present-day Castropola and Sergijevaca streets.

THE ARCHITECTURE OF THE ROMAN *DOMUS*

The archaeological investigative work on cadastral plots 14/3 and 14/4 in Pula was performed ahead of the planned construction of a residential/commercial building within Pula’s protected cultural/historical zone. Works

² Here *insula* refers to a broad residential space, i.e., a city block.

Sl. 1 Ortofoto snimak povijesne jezgre Pule s označenim položajem istraženog lokaliteta (izvor: <https://geoportal.dgu.hr>).
Fig. 1 Orthophoto image of the ancient core of Pula indicating the position of the investigated site (source: <https://geoportal.dgu.hr>).

suburbiju) omogućavao formiranje regularnih gradskih inzulula (Mlakar 1963, 21; Suić 2003, 37). Dijelom istraženi *domus* na Glavinićevom usponu smješten je unutar trapezoidne inzulule² koja je s istočne strane bila omeđena komunikacijom koja se pruža ispod nivoa današnjeg Glavinićevog uspona, na zapadnoj strani komunikacijom na položaju današnjeg Cvečićevog uspona, a sa sjeverne i južne strane dvjema komunikacijama, koje je u slučaju antičke Pule i koncentrično radijalnog oblika ulica sa zadržkom moguće nazvati dekumanima, a čiji položaji odgovaraju onima današnje Ulice Castropola i Ulice Sergijevaca.

ARHITEKTURA RIMSKOG DOMUSA

Arheološko istraživanje na području k. č. 14/3 i 14/4 k. o. Pula provedeno je za potrebe izgradnje stambeno-poslovne zgrade unutar uže zone zaštićene kulturno-povijesne cjeline grada Pule. Radovi su započeli u listopadu 2015., u vidu probnog arheološkog iskopavanja u južnom dijelu k. č. 14/3 i sjevernom dijelu k. č. 14/4, na površini od 50 m². Početkom studenog iste godine sondiranje je preraslo u zaštitno arheološko istraživanje radi evidentiranja struktura i nalaza izvan prvotno predviđene zone radova³. Već je za potrebe probnog iskopavanja odabrana površina od 50 m², podijeljena na kvadrante (A1, A2, B1, B2, C1, C2, D1 i D2), da bi širenjem iskopa kvadratna mreža bila proširena na čitav prostor zahvaćen zaštitnim istraživanjem, ukupne površine 200 m². Zaštitno arheološko istraživanje dovršeno je krajem siječnja 2016. godine.

Na samoj površini (SJ 001) prikupljen je miješani pokretni materijal: antički nalazi, odnosno ulomci kasnorepublikanske keramike i one koja se javlja kroz čitav carski period, ispremišani s nalazima kasnoantičke i novovjekovne datacije. Ovakva situacija nastavila se pratiti i po započetom iskopu, u sloju SJ 003. Na dubini od 70 cm (odnosno na apsolutnoj visini od 10,36 m) otkriven je zid SJ 002, koji se proteže unutar kvadranta A2 u dužini od 142 cm. Položen je na sloj šute SJ 003. Orijevitiran je u pravcu istok – zapad, a tvori ga nepravilno i neobrađeno kamenje različitih dimenzija, položeno u dva niza. Širina zida je 50 cm. U njegovoj strukturi jedva su primjetni tragovi veziva (morta),

were launched in October of 2015 with exploratory excavation in the southern end of cadastral plot 14/3 and the northern end of cadastral plot 14/4, over an area of fifty square metres. In early November of that year the exploratory digs transitioned to rescue archaeological investigation aimed at recording features and artefacts outside of the initially planned area³. The fifty square metre zone selected for the initial exploratory excavation had been divided into quadrants (A1, A2, B1, B2, C1, C2, D1 and D2). With the broadening of the excavation area the quadrant grid was expanded to cover the entire 200 square metre scope of the rescue archaeology work. The rescue archaeology work was completed in late January of 2016.

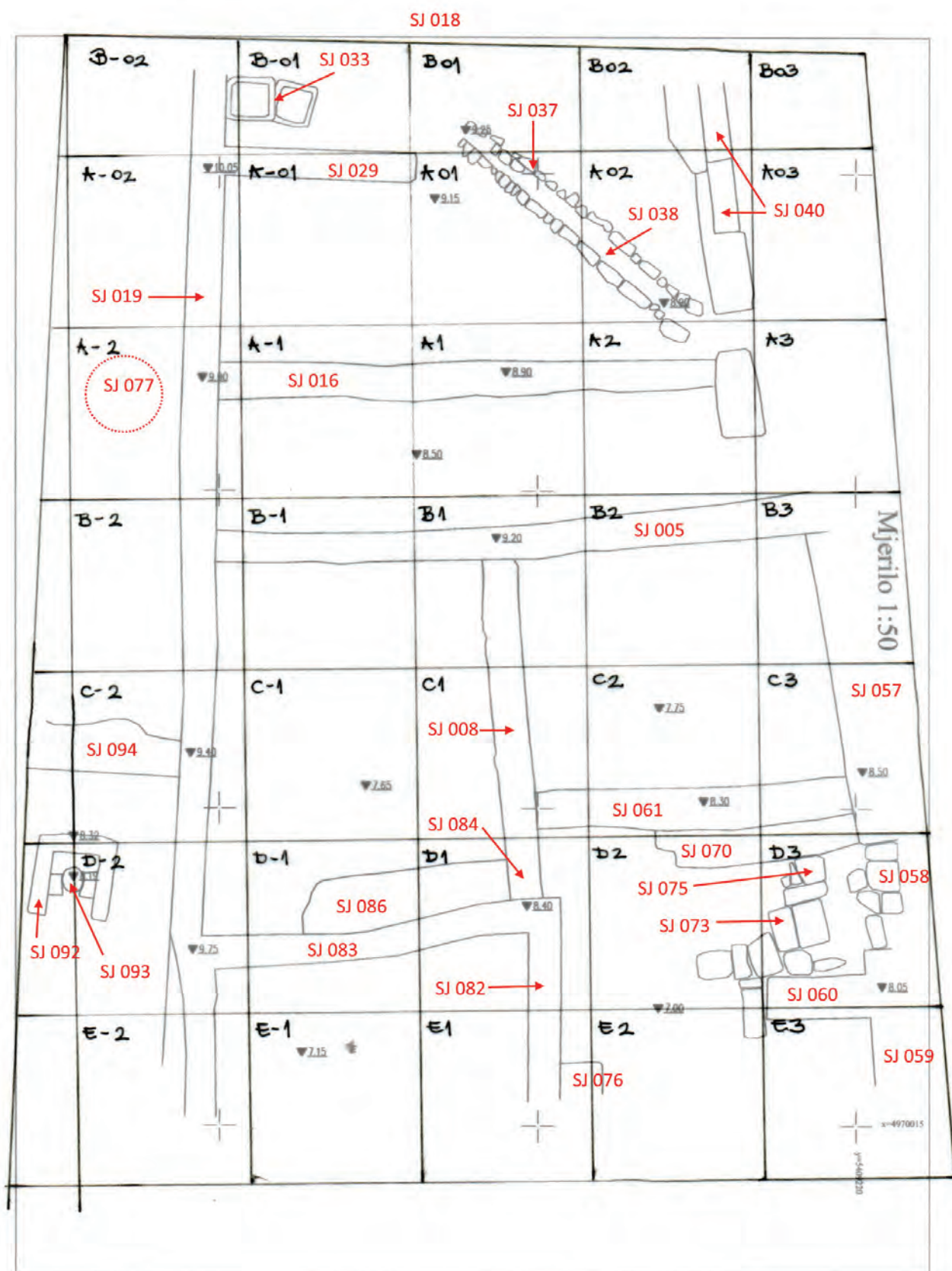
A mix of artefacts was recovered from the surface layer (SU001): antique period finds—sherds of late Republic period pottery and ceramic material that appears throughout the whole of the imperial period, mixed with finds from the late antique and post-medieval periods. This situation continued with the start of excavation in layer SU003. Wall SU002 was found at a depth of 70 cm (absolute elevation of 10.36 m), running through quadrant A2 for a length of 142 cm. It sits atop a layer of debris (SU003). The wall is aligned east to west and is made of rubble of mixed size laid in two courses. The wall has a width of 50 cm. Very sporadic traces of mortar are evident within its structure, which includes spolia (a moulded stone block). Within the structure of the wall, we see the remnants of part of an earlier wall, preserved to a length of only 1.5 m, extended at some point to the west. Given the use of spolia and the elevation of the wall it appears that SU002 was extended in the late antique period. Following documentation, wall SU002 was removed to make way for further excavation.

Wall SU005 was found to the south of SU002, in quadrants B1 and B2, at an absolute elevation of 9.97 m, running parallel to the above-described wall and having the same width. This wall was built with alternating courses of large rubble and long ashlar blocks, laid in two courses. The long ashlar blocks constitute the dominant material in the structure of this wall. Joints are evident in the west end of the wall (the part of the wall in quadrant B1), indicating that a section was filled in at some later point. The uniform masonry technique of the filled-

² Inzulula (*insula*) u ovom slučaju ima značenje šireg stambenog prostora, odnosno gradske četvrti.

³ Arheološke radove provele su T. Šalov (voditeljica probnog arheološkog iskopavanja i zaštitnog istraživanja) i M. Barada (zamjenica voditeljice) iz tvrtke Arheo TiM d.o.o. iz Pule. Ovim putem zahvaljujem kolegicama na ustupljenoj dokumentaciji, pomoći i uopće pružanju mogućnosti objave rezultata istraživanja.

³ The archaeological work was performed by T. Šalov (field director of the exploratory and rescue archaeological excavation) and M. Barada (deputy field director), both of the Arheo TiM d.o.o. company of Pula. We wish to thank our colleagues for the documentation they have graciously provided, their assistance, and for providing us the opportunity to publish the results of this archaeological investigation.

Sl. 2 Geodetski snimak lokaliteta s preklapljenom kvadrantnom mrežom (izradila K. Gergeta Sotončić prema pripremi T. Šalov i snimci S. Ramić, dipl. ing. geod., AGG d.o.o., Pula).

Fig. 2 Geodetic survey of the site overlapped by the excavation grid (by: K. Gergeta Sotončić, as prepared by T. Šalov, with the survey performed by S. Ramić of AGG d.o.o., Pula).

Sl. 3 Ortofoto snimak lokaliteta nakon izvršenog arheološkog istraživanja (izradio S. Ramić, dipl. ing. geod., AGG d.o.o., Pula).
 Fig. 3 Orthophoto image of the site following archaeological investigative work (by: S. Ramić, AGG d.o.o., Pula).

a pri gradnji je korištena spolija: profilirani kameni blok. U strukturi zida vidljiv je ostatak ranijeg dijela zida koji je bio sačuvan u dužini od jedva 1,5 m, a koji je naknadno produžen prema zapadu. S obzirom na korištenje spolije pri njegovoj gradnji i s obzirom na kotu zida, pretpostavljamo da je SJ 002 produžen u vrijeme kasne antike. Zid SJ 002 je nakon dokumentiranja, a radi potrebe nastavka iskopa, uklonjen.

Južno od SJ 002, unutar kvadranta B1 i B2, na apsolutnoj visini od 9,97 m, otkriven je zid SJ 005, paralelan na prethodno opisani i jednake širine. Sagrađen je od većih neobrađenih kamenih blokova i izduženih klesanaca, koji su naizmjenice položeni u dva niza. U strukturi zida ipak prevladavaju izduženi klesanci. U njegovom zapadnom dijelu (na dijelu zida u kvadrantu

in section indicates that the alteration occurred over a short period of time. The eastern section of the wall is of evidently poorer build quality.

Layers of grey-brown soil (SU006 and SU009) containing sporadic bits of plaster were found at an elevation of 1.20 m across a part of the area between walls SU002 and SU005. The layers yielded an abundance of antique period artefacts: black and white tesserae, sherds from amphorae and pottery of coarse and fine fabric, and a significant quantity of plaster fragments with sections of polychrome fresco murals. An examination of the artefacts dates this layer to the late Republic and the whole of the imperial period.

The removal of SU006 and SU009 along the north face of wall SU005 revealed flat stones inclined against the

Sl. 4 Pogled na SJ 002 (fotografija: T. Šalov).
Fig. 4 View of SU002 (photo by: T. Šalov).

Sl. 5 Pogled na sjeverno lice SJ 005 (fotografija: T. Šalov).
Fig. 5 View of the north face of SU005 (photo by: T. Šalov).

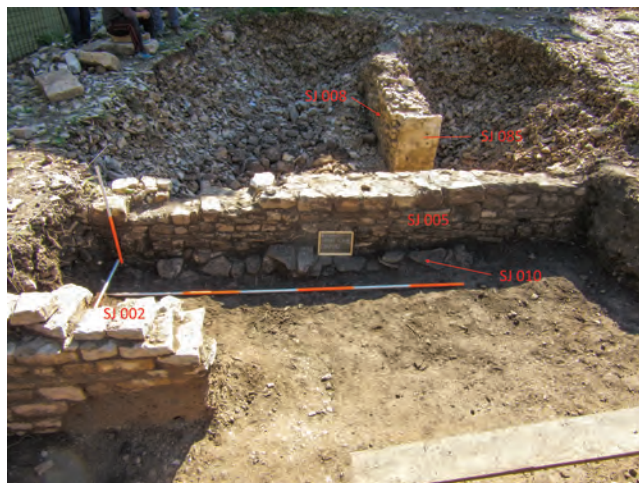
B1) vidljive su fuge koje upućuju na naknadno zatvaranje dijela zida. Istovrstan način gradnje koji je primijenjen pri zazidavanju potvrđuje da je do izmjene u njegovoj strukturi došlo u kratkom vremenskom periodu. Istočni dio zida vidno je lošije kvalitete zidanja.

U dijelu površine između zidova SJ 002 i 005, u visini od 1,20 m, prate se slojevi zemlje sivosmeđe boje (SJ 006 i 009) u čijem je sastavu i nešto žbuke. Slojevi su bogati antičkim pokretnim materijalom: teserama crne i bijele boje, ulomcima amfora, keramičkog posuđa grube i fine fature, te velikom količinom ulomaka zidne žbuke s višebojnim fresko oslikom. Pojedinačnim pregledom pokretnog materijala, i ovaj sloj je moguće datirati u vremenski period od kasne Republike pa kroz čitavo carsko doba.

Uklanjanjem SJ 006 i 009 uz sjeverno lice zida SJ 005, unutar sloja zemlje SJ 007 otkriveno je pločasto kamenje koje je naslonjeno uz donji dio zida, na apsolutnoj visini od 9,49 m (SJ 010). Kamenje je očuvano u jednom nizu, uz sam rub zida, i nije organski vezano za njega. Funkciju SJ 010 nije moguće utvrditi. Budući da je nepravilno i neobrađeno te zakošeno u odnosu na sam zid, isključujemo mogućnost da se radi o ostacima popločenja.

S južne strane zida SJ 005, u prostoru koji zahvaća kvadrante B1, B2, C1, C2, D1 i D2, otkriven je debeli sloj šute (SJ 004) u visini od oko 1,5 m (gornja apsolutna visina sloja varira od 10,13 do 8,44 m). U njemu je prisutna veća količina kamenja, nešto spika (*spicae*), ulomaka kasnoantičkog keramičkog posuđa i amfora te manja količina novovjekovnog materijala. Zbog širokog raspona u dataciji pokretnih nalaza iz slojeva SJ 004, 006 i 009, pretpostavljamo da je čitava površina unutar kvadranta A1, A2, B1, B2, C1 i C2 nasuta.

lower section of the wall in the layer of soil designated SU007, at an absolute elevation of 9.49 m (SU010). These stones were arranged in a row along the edge of the wall, but not integrally attached to the wall. The function of SU010 cannot be ascertained with confidence. Given the irregular form and the lack of dressing, and the inclined attitude of these stones in relation to the wall, we can rule out the possibility that these are remnants of paving.

Sl. 6 Položaj SJ 010 u odnosu na SJ 005 (fotografija: T. Šalov).
Fig. 6 The position of SU010 in relation to SU005 (photo by: T. Šalov).

A thick layer of debris (SU004) was found at an elevation of about 1.5 m (the upper absolute elevation of the layer varies from 10.13 to 8.44 m) to the south side of wall SU005, across an area that spreads over quadrants B1, B2, C1, C2, D1 and D2. It includes a significant quantity of stone rubble, some floor tiles (*spicae*), sherds of late antique ware and amphorae, and a small quantity of post-medieval material. Based on the broad dating range among the artefacts found in layers SU004, SU006 and SU009, it is

Sl. 7 Položaj sonde u dijelu kvadranta B1 (fotografija: T. Šalov).

Fig. 7 The position of the exploratory trench in a part of quadrant B1 (photo by: T. Šalov).

Radi utvrđivanja konačne dubine kulturnog sloja u dijelu kvadranta B1, sjeverno od zida SJ 005 otvorena je manja sonda dimenzija 1 x 1 m, čime je dosegnut nivo prapovijesnog sloja (SJ 011). SJ 011 se javlja ispod SJ 007, na apsolutnoj visini od 8,70 m. Tvori ga zemlja narančastocrvene boje s primjesama školjaka, kamenja i karboniziranih ostataka. U njemu je otkrivena keramika grube fature koja se datira u kasnu broncu, te ulomci kućnog lijepa. U sondi ispod sloja SJ 011 javlja se matična stijena (SJ 024), čija je najniža kota na 8,35 m apsolutne visine.

U preostalom dijelu kvadranta A1, ispod sloja SJ 009, javlja se sloj nabijene zemlje sa sitnim kamenjem i ulomcima žbuke (SJ 014), unutar kojeg se, u smjeru sjever - jug, na apsolutnoj visini od 8,83 m, pruža red pravilnih klesanaca koji su položeni u svega jednom nizu (SJ 015), u širini od 15 cm, a koji su sačuvani u dužini od 110 cm. SJ 015 se prema sjeveru pruža do temelja zida (SJ 016) koji je otkriven na apsolutnoj visini od 8,90 m. SJ 016 je orijentirani u pravcu istok - zapad. Navedene strukture su znatno oštećene, moguće uslijed požara, o čemu svjedoče ostaci paljevinskog sloja (SJ 017) otkriveni u kutu opisanih zidova (SJ 015 i 016).

U kvadrantima B1 i C1, unutar sloja SJ 004, proteže se zid SJ 008. Okomit je na zid SJ 005. Građen je od nepravilnog kamenja manjih dimenzija koje je slagano u nepravilne redove, čime se razlikuje od strukture zidova SJ 002 i 005. Na položaju između zidova SJ 005 i 008 je prolaz, što sugerira grubo obrađena kamena ploča koja je položena u funkciji dovratnika uz sjeverni rub zida (SJ 085).

Prerastanjem probnog arheološkog iskopavanja u zaštitno istraživanje početkom studenog 2015. godine,

likely that the area in quadrants A1, A2, B1, B2, C1 and C2 was backfilled.

A small one by one metre trench was excavated in order to ascertain the full depth of the cultural layer in a part of quadrant B1 to the north of wall SU005, reaching the level of the prehistoric layer (SU011). SU011 appears beneath SU007, at an absolute elevation of 8.70 m. It consists of orange-red soil with some shells, stones and carbonised residue. It yielded finds of pottery of coarse fabric dated to the late Bronze Age, and fragments of daub. In this trench, below layer SU011, we find the bedrock (SU024) with a lowest absolute elevation of 8.35 m.

In the remainder of quadrant A1, beneath layer SU009, there is a layer of compacted earth with pebbles and fragments of plaster (SU014). In this layer there is a row of ashlar laid in a single course (SU015) with a width of 15 cm, aligned north to south, at an absolute elevation of 8.83 m, and preserved to a length of 110 cm. SU015 runs northward to the foundations of a wall (SU016) found at an absolute elevation of 8.90 m. SU016 is aligned east to west. These features exhibit significant damage, possible as the result of fire, as indicated by the residue of a burnt layer (SU017) discovered in the corner of the described walls (SU015 and SU016).

Sl. 8 Pogled na položaje SJ 015 i SJ 016 pri njihovom otkrivanju (fotografija: T. Šalov).

Fig. 8 View of the positions of SU015 and SU016 as they are uncovered (photo by: T. Šalov).

Wall SU008 runs through quadrants B1 and C1, in layer SU004. It is perpendicular to wall SU005. It is built of small uncoursed rubble, differentiating it from the structure of walls SU002 and SU005. There is a passage at the position between walls SU005 and SU008, suggested by a roughly dressed stone slab laid in the function of a doorframe along the north edge of the wall (SU085).

radovi su usmjereni na zapadni, rubni dio k. č. 14/3 i 14/4 k. o. Pula. Utvrđeno je da se čitavom dužinom navedenih čestica, unutar kvadranta B-02, A-02, A-2, B-2, C-2 i D-2, u smjeru sjever - jug, pruža zid SJ 019. Zid je otkriven na apsolutnoj visini od 10,28 m i širine je 45 cm. Dijelom je građen od klesanaca koji su vezani mortom i položeni u pravilne redove. S vanjske, zapadne strane zida vidljiva je njegova temeljna stopa, dok je na njegovom istočnom licu dijelom sačuvana zidna žbuka. Nalaz brončanog dupondija u strukturi SJ 019 (PN 15), koji je iskovan u Tiberijevo doba, datira izgradnju zida najranije u prvu polovicu 1. st. n. e.

Sl. 9 Brončani dupondij (PN 15) iz SJ 019 (fotografija: K. Gergeta Sotončić).

Fig. 9 The bronze dupondius (SF15) recovered from SU019 (photo by: K. Gergeta Sotončić).

Duž sjevernog ruba k. č. 14/3 k. o. Pula proteže se zid SJ 018. Pravilne je strukture koju tvore klesanci vezani mortom. Položen je na matičnu stijenu. Sačuvan je u visini od 1,30 m, a donja kota zida iznosi 9,48 m apsolutne visine. Struktura zida upućuje na to da on pripada prvoj fazi formiranja *domusa*.

U sjeverozapadnom dijelu k. č. 14/3 k. o. Pula, neposredno uz granicu sa susjednom k. č. 14/1, ispod sloja materijala koji se urušio sa susjedne čestice (SJ 026), a uza zid SJ 019 u dijelu kvadranta A-01, na apsolutnoj visini od 9,77 m, otkriven je dio podnice (SJ 028). Ona se pruža do zida SJ 029 u kvadrantu A-01. U dijelu kvadranta, uza zid SJ 029, na apsolutnoj visini od 9,32 m otkriven je paljevinski sloj SJ 027, koji čini zemlja i nagoreno kamenje. Takvi mjestimični tragovi gorenja, koji se ne prate kontinuirano na široj površini, mogli bi upućivati na vrijeme napuštanja dijela objekta. Zid SJ 029 je orijentiran u pravcu istok - zapad, širine je 45 cm, a sačuvan je u dužini od oko 3 m, na apsolutnoj visini od 10,04 m. Vezan je uza zid SJ 019. I na njemu ima tragova zidne žbuke. S obzirom na njihovu širinu, koja

With the transition of the exploratory archaeological excavation work to rescue archaeology investigation in early November of 2015 works were focused on the western perimeter area of cadastral plots 14/3 and 14/4. It was established that wall SU019 runs through the entire length of these cadastral plots, aligned north to south, in quadrants B-02, A-02, A-2, B-2, C-2 and D-2. The wall was found at an absolute elevation of 10.28 m and has a width of 45 cm. Part of the wall is built of coursed ashlar bonded with mortar. We see the wall footing to the outside (western) face, with plaster preserved sporadically on its eastern face. The find of a bronze dupondius (SF15) struck during the reign of Tiberius in the structure of SU019 dates the erection of this wall to, at the earliest, the first half of the first century CE.

Wall SU018 runs along the northern edge of cadastral plot 14/3. It is a well laid wall of mortar bonded ashlar, footed on the bedrock. The wall is preserved to a height of 1.30 m, with the lowest point having an absolute elevation of 9.48 m. The structure of this wall suggests that it is from the first phase of the formation of the *domus*.

Sl. 10 Pogled na zid SJ 018 duž sjeverne granice k. č. 14/3 k. o. Pula (fotografija: T. Šalov).

Fig. 10 View of wall SU018 along the north perimeter of cadastral plot 14/3 (photo by: T. Šalov).

A section of pavement (SU028) was found in the northwest end of cadastral plot 14/3 where it borders the neighbouring cadastral plot (14/1) at an absolute elevation of 9.77 m beneath a layer of material that collapsed from the neighbouring plot (SU026) and along wall SU019 in a part of quadrant A-01. It runs to wall SU029 in quadrant A-01. Burnt layer SU027, consisting of soil and scorched stones, was discovered in a part of this quadrant along wall SU029, at an absolute elevation of 9.32 m.

These kinds of sporadic traces of burning—not evident as being continuous across a broad area—may point to the

Sl. 11 Pogled na podnicu SJ 028 i zid SJ 029 (fotografija: T. Šalov).
Fig. 11 View of paving SU028 and wall SU029 (photo by: T. Šalov).

odgovara rimskom modulu od 45 cm (izraženo u danas korištenim mjernim jedinicama), zidovi SJ 019 i SJ 029 predstavljaju nosive zidove (Suić 2003, 182) i pripadaju prvoj fazi izgradnje *domusa*. Pretpostavljamo da se zid SJ 029 nastavlja u istočnom dijelu čestice, formirajući hodnik sa zidom SJ 018, koji ujedno predstavlja sjeverni rub današnje k. č. 14/3 k. o. Pula. U tom kvadrantu nastavljaju se glinasti slojevi: SJ 032 i SJ 036, u kojima prevladavaju ulomci amfora i keramičkog posuda grube fature. Izdvajaju se nalaz ulomka brončanog ogledala (PN 9) i koštana ukosnica s glavom u obliku glave kobre (PN 14), oboje otkriveni u sloju SJ 032. Ispod navedenih slojeva javljaju se prapovijesni slojevi SJ 011 i SJ 047.

Sjeverno od zida SJ 029, a uza zid SJ 019, u kvadrantu B-01 otkrivena su dva kamena recipijenta kvadrantnog oblika (SJ 033). Položeni su jedan do drugog, ali na dva različita nivoa, s razlikom u visini od 20 cm. Oboje su visine oko 30 cm. Položeni su na nepravilne kamene blokove⁴. Pretpostavljamo da su recipijenti ostatak naknadnih intervencija u prostoru *domusa*, te da su funkcijom povezani s odvodnim kanalom (SJ 037) iz ranije (antičke) faze *domusa*, koji se proteže oko 1,5 m istočno od njih, unutar kvadranta A01 i A02, u sloju crvenkastosmede rahle zemlje s nešto sitnog kamenja (SJ 013). Navedeni sloj SJ 013 najbolje datira nalaz brončanog sestercija cara Hadrijana, iz prve polovice 2. st. n. e. (PN 4). Rubovi kanala su na apsolutnoj visini od 9,29 m, što je za 60 cm, odnosno 40 cm niže od gornje kote kamenih recipijenata. Orijentiran je u pravcu sjeverozapad – jugoistok. Njegove rubove tvori po jedan niz nepravilnog pločastog kamenja koje je položeno u tri reda, a dno kanala (SJ 038) čine četvrtaste kamene

⁴ Neimenovana stratigrafska jedinica.

Sl. 12 Koštana ukosnica s glavom u obliku glave kobre (PN 14) (fotografija: K. Gergeta Sotončić).

Fig. 12 A bone hairpin with cobra-shaped head (SF14) (photo by: K. Gergeta Sotončić).

Sl. 13 Ulomak brončanog ogledala (PN 9) (fotografija: K. Gergeta Sotončić).
Fig. 13 Fragment of a bronze mirror (SF9) (photo by: K. Gergeta Sotončić).

period in which a part of the structure was abandoned. Wall SU029 is aligned east to west, has a width of 45 cm, and is preserved to a length of about three metres at an absolute elevation of 10.04 m. It connects with wall SU019. It too has traces of plaster. Given their widths, consistent with the Roman module of 45 cm (expressed in current units), walls SU019 and SU029 constitute load bearing walls (Suić 2003, 182) and are from the first phase of the erection of the *domus*. Wall SU029 likely continued into the east end of the plot, creating a corridor along with wall SU018. SU018 also constitutes the northern perimeter of current cadastral plot 14/3. In this quadrant we see further clayey layers: SU032 and SU036, with the dominant finds being sherds from amphorae and ceramic ware of coarse fabric. Notable are the finds of a fragment of a bronze mirror (SF9) and a bone hairpin with a cobra shaped head (SF14), both recovered from SU032. Beneath these layers are prehistoric layers SU011 and SU047.

Two square stone receptacles (SU033) were found in quadrant B-01 to the north of wall SU029 and alongside wall SU019. They are adjacent, but with a 20 cm difference in level. Both are about 30 cm high. They are set on

Sl. 14 Položaj kamenih recipijenata (SJ 033) uz sjeverozapadni ugao k. č. 14/3 k. o. Pula; pogled prema jugu (fotografija: T. Šalov).
Fig. 14 The position of the stone receptacles (SU033) next to the northwest corner of cadastral plot 14/3; facing south (photo by: T. Šalov).

ploče ujednačenih dimenzija. Najviša apsolutna visina bočnih strana kanala iznosi 9,29 m, dok je njegovo dno na 9,06 m. Ploče koje su prekrivale kanal nisu otkrivene. Kanal je bio ispunjen slojem rahle tamnosive zemlje (SJ 041) u kojem su otkriveni ulomci mramora, koji su mogli tvoriti zidnu oplatu ili podnu oblogu prostorije. U donjem, jugoistočnom dijelu, kanal je usmjeren u cezuru koja se nastavlja u pravcu ulice (Glavinićeva uspona) i, pretpostavljamo, spaja na gradsku kanalizacijsku mrežu.

Istočnije, u kvadrantima A02, A03 i B02, ispod sloja SJ 009, otkriveni su masivni kameni blokovi s utorima koji su tvorili dva susjedna praga (SJ 040). Položeni su na segment klesanaca (SJ 050), koji je pak položen na zid širine 65 cm, a koji je građen od neobrađenog kamena položenog u nepravilne redove (SJ 039). Gornja apsolutna visina oba praga je 9,57 m. Radi se o dvama ulazima kojima se s ulice pristupalo *domusu*. Do njih, u smjeru zapad – istok, pruža se dio zida (SJ 044) u čijem je sastavu antička spolija. SJ 044 izlazi ispod nivoa današnjeg pločnika u Usponu Frana Glavinića.

Sl. 15 Pogled na položaj odvodnog kanala (SJ 037 i 38) i ulaznih pragova (SJ 040) u odnosu na ranije opisane strukture (fotografija: T. Šalov).
Fig. 15 View of the position of the drainage canal (SU037 and SU038) and thresholds (SU040) as they relate to the above-described structures (photo by: T. Šalov).

irregular stone blocks⁴. These receptacles are likely the remains of a later intervention into the space of the *domus*, probably functionally associated with the drainage canal (SU037) of the earlier (antique period) phase of the *domus*, which runs about 1.5 m to the east of the receptacles, in quadrants A01 and A02, in a layer of reddish-brown loose soil with some pebbles (SU013). Layer SU013 is best dated by the find of a bronze sestertius minted under the emperor Hadrian, from the first half of the second century CE (SF4). The edges of the canal are at an absolute elevation of 9.29 m, which is, respectively, 60 cm and 40 cm lower than the upper elevation of the stone receptacles. It is aligned northwest to southeast. Each of its edges is formed by a row of irregular flat stones laid in three courses, with the bottom of the canal (SU038) formed by squared stone slabs of uniform size. The lowest absolute elevation of the sides of the canal is 9.29 m, with its bottom at 9.06 m. The stone slabs that covered the canal were not found. The canal was filled with a layer of loose dark grey soil (SU041) in which fragments of marble were found, which may have been part of wall panelling or the paving of the room. In the lower, southeastern end, the canal runs to a cutting that runs on towards the street (Glavinićev uspon) and, likely, joins the municipal sewage network.

Further to the east, in quadrants A02, A03 and B02, beneath layer SU009, the investigation revealed massive stone blocks with grooves forming two adjacent thresholds (SU040). They are laid on a segment of ashlar blocks (SU050) that is in turn laid atop a 65 cm wide wall built

⁴ Undesignated stratigraphic unit.

Sl. 16 Pogled na smjer pružanja kanala SJ 037 i 038 (fotografija: T. Šalov).
Fig. 16 View of the route of canals SU037 and SU038 (photo by: T. Šalov).

Unutar kvadranta A3, neposredno uz granicu s Glavinićevim usponom, ispod slojeva 009 i SJ 020, koji obiluju nalazima fresko oslika, na apsolutnoj visini koja varira od 9,01 do 8,92 m, otkriven je dio podne obloge u *opus spicatum* (SJ 021 i 042). Popločenje u *opus spicatum* sačuvano je u dva segmenta, od kojih je veći dimenzija oko 60 x 70 cm. Pružaju se ispod zida SJ 002. Na popločenje, uz sam rub istražene površine i u smjeru sjever – jug položen je suhozid (SJ 023) nepravilne strukture, koji se pruža ispod razine današnje ulice. Suhozid SJ 023 prolazi uza zid SJ 002 te se naslanja na zid SJ 005. Popločenje je oštećeno naknadnim pregradnjama u rubnom dijelu objekta, uz ulicu.

Sl. 18 Segment u opus spicatum (SJ 021) ispod zida SJ 002 (fotografija: T. Šalov).
Fig. 18 A segment of opus spicatum work (SU021) below wall SU002 (photo by: T. Šalov).

Sl. 17 Brončani sestercij s prikazom cara Hadrijana (PN 4) (fotografija: K. Gergeta Sotončić).

Fig. 17 Bronze sestertius with the image of the emperor Hadrian (SF4) (photo by: K. Gergeta Sotončić).

of uncoursed rubble (SU039). The upper absolute elevation of both thresholds is 9.57 m. These are two entrances through which the *domus* was accessed from the street. A section of wall (SU044) that includes an antique period spolia runs west to east next to the thresholds. SU044 runs below the level of the current paving on Glavinićev uspon.

A section of *opus spicatum* paving (SU021 and SU042) was found at an absolute elevation ranging from 9.01 to 8.92 m in quadrant A3 immediately adjacent to Glavinićev uspon beneath layers SU009 and SU020, which contain an abundance of fresco mural fragments. The *opus spicatum* paving is preserved in two segments, the larger of which covers an area of about 60 by 70 cm. They run below wall SU002. A rubblework drystone wall (SU023) lies atop the paving, at the perimeter of the investigated area and aligned north to south, running below the level of the present-day street. Drystone wall SU023 runs along wall SU002 and abuts wall SU005. The paving was damaged by remodelling in the perimetral part of the building alongside the street.

Wall SU016 runs along quadrants A-1, A1 and A2, aligned east to west. If we compare this wall to the above-described wall SU002—discovered in the early phase of the investigation, it is evident that SU002 was erected at a later date along the position of the southern face of the then negated wall SU016. Wall SU016 was raised atop the bedrock, next to wall SU019, at a width of 60 cm. Walls SU016 and SU005 formed a corridor.

Two large stone blocks (SU052; 35 by 70 and 52 by 58 cm respectively), at an absolute elevation of 8.85 m and 8.68 m respectively, and horizontally set roof tiles (*imbrices*), in two rows in places, (SU053), were found in a part of a room bordered to the north by wall SU016 and to the south by wall SU005, in quadrants A-1, A1, B-1 and B1. Their alignment deviates northwest to southeast. Their original purpose was not ascertained.

Duž kvadranta A-1, A1 i A2, u smjeru istok – zapad, proteže se zid SJ 016. Usporedimo li ga s ranije opisanim zidom SJ 002, koji je otkriven na početku radova, vidljivo je da je SJ 002 naknadno podignut uz položaj južnog lica, tada negiranog, zida SJ 016. Zid SJ 016 je sagrađen na matičnoj stijeni, uz zid SJ 019, u širini od 60 cm. Zidovi SJ 016 i 005 tvore prostor hodnika.

U dijelu prostorije koja je sa sjeverne strane omeđena zidom SJ 016, a s južne zidom SJ 005, unutar kvadranta A-1, A1, B-1 i B1, na apsolutnoj visini od 8,85 m, odnosno 8,68 m otkrivena su dva velika kamena bloka (SJ 052) različitih dimenzija (35 x 70, i 52 x 58 cm) i krovni crjepovi (*imbrices*) koji su položeni vodoravno, mjestimično u dva niza (SJ 053). Pravac njihova pružanja ima otklon u smjeru sjeverozapad – jugoistok. Njihova izvorna namjena nije utvrđena.

Istraživanje je početkom prosinca 2015. godine nastavljeno na dijelu k. č. 14/4 k. o. Pula. Ispod sloja šute (SJ 004), unutar prostora koji je određen kvadrantima B3, C3, D3 i E3, u istočnom dijelu navedene čestice, otkriven je sloj crnosmeđe zemlje s nešto kamenja te ulomcima kasnoantičke i srednjovjekovne keramike (SJ 055). Ovaj sloj je definiran unutar prostora koji omeđuju zidovi označeni kao SJ 005, SJ 008, SJ 057, SJ 059, SJ 060 i SJ 061, a koji tvore dvije zasebne prostorije. U kvadrantu B3, uz južno lice zida SJ 005, na apsolutnoj visini od 8,69 m otkriven je ulomak profiliranog kamenog friza (SJ 056), dužine 1,14 m i širine 30 cm, koji je iskorišten kao prag uličnog prilaza južnom dijelu nekadašnjeg *domusa*. Prag je položen na sloj žbuke (SJ 064) koji se javlja i uz južno lice zida SJ 005. Prostoriju s istočne strane omeđuje zid SJ 057, širine 55 cm i dužine 3,60 m, građen od pravilnih klesanaca vezanih mortom. Prostoriju s južne strane omeđuje zid SJ 061 (koji je smješten na granici kvadranta C3 i D3, te C2 i D2). Radi se o dosta pravilno građenom suhozidu, širine 65 cm.

Sl. 20 Pogled na istočni dio prostorije, u kvadrantima B2, B3, C2 i C3 (fotografija: T. Šalov).
Fig. 20 View of the room to the east, in quadrants B2, B3, C2 and C3 (photo by: T. Šalov).

Sl. 19 Pogled na SJ 052 i SJ 053 (fotografija: T. Šalov).
Fig. 19 View of SU052 and SU053 (photo by: T. Šalov).

The investigative work continued in early December of 2015 in a part of cadastral plot 14/4. A layer of black-brown soil with sporadic pebbles and sherds of late antique and medieval period pottery (SU055) was found under a layer of debris (SU004) in the space defined by quadrants B3, C3, D3 and E3 in the east end of this land plot. This layer lies within the space bordered by walls SU005, SU008, SU057, SU059, SU060 and SU061, which form two rooms. A 1.14 m long and 30 cm wide fragment of moulded stone frieze (SU056) was found in quadrant B3, along the south face of wall SU005, at an absolute elevation of 8.69 m, used as the threshold of the entrance from the street to the south end of the former *domus*. The threshold was laid atop a layer of mortar (SU064) that also appears along the south face of wall SU005. To the east side the room is bordered by 55 cm wide and 3.60 m long wall SU057, built of ashlar bonded with mortar. To the south side the room is bordered by wall SU061 (situated on the border of quadrants C3 and D3, and C2 and D2). This is a 65 cm wide roughly coursed drystone wall.

The following room is situated to the south of the above-described room. Wall segment SU070 was found along the south face of wall SU061; it continues westward in quadrants D1 and D-1 (along the north face of SU083). This wall is 45 cm wide and bonded with mortar. The east boundary of this room is formed by walls SU057 and SU059. A threshold (SU058), preserved partially to a length of 1.70 m, has been inserted between them, in the northeast corner of the room, in quadrant D3. It was found at an absolute elevation of 8.19 m. SU057 is 55 cm wide and built of mortar bonded ashlar. A spolium has been incorporated into this wall. Wall SU059 runs southward; it too is 55 cm wide and built of mortar

Sljedeća prostorija smještena je južno od prethodno opisane. Uz južno lice SJ 061 otkriven je segment zida SJ 070, koji se nastavlja prema zapadu unutar kvadranta D1 i D-1 (uz sjeverno lice SJ 083). Širine je 45 cm i vezan je mortom. Istočni rub ove prostorije čine zidovi SJ 057 i 059. Između njih, u sjeveroistočnom uglu prostorije, unutar kvadranta D3, umetnut je prag (SJ 058), koji je očuvan samo dijelom, u dužini od 1,70 m. Otkriven je na apsolutnoj visini od 8,19 m. SJ 057 je građen od pravilnih klesanaca vezanih žbukom, a širine je 55 cm. Za njegovu gradnju korištena je spolija. Prema jugu nastavlja se zid SJ 059, građen od pravilnih klesanaca vezanih mortom, također širine 55 cm. Otkriven je u dužini od 2,25 m te se proteže dalje, ispod zida koji čini južnu granicu sa susjednom k. č. 14/5 k. o. Pula. Prostoriju sa zapada zatvara zid SJ 082. On se proteže unutar kvadranta D1 i E1. Građen je od klesanaca vezanih mortom, a položen je na sloj zemlje. Unutar kvadranta D3 i E3, ispod sloja SJ 004, utvrđeni su slojevi zemlje s ispremiješanim materijalom: od kasnoantičkog i kasnosrednjovjekovnog pa sve do novovjekovnog (SJ 063 i 069). Unutar ove prostorije otkriven je niz naknadnih intervencija u prostoru antičkog *domusa*: pravilno oblikovan suhozid (SJ 060), širine 66 cm, koji je očuvan u dužini od svega 1,51 m, ostaci popločenja od većih kamenih blokova (SJ 073), stepenasto oblikovana konstrukcija također građena od većih kamenih blokova (SJ 075), vodoravno položen ulomak stupića (SJ 074) koji je umetnut između SJ 073 i SJ 075 te dvije strukture: suhozid (SJ 072) sačuvan u dužini od 1 m, položen na sloj zemlje i okomit na SJ 082, te SJ 076 struktura građena od većih, pravilnih kamenih blokova, koja ulazi u strukturu zida SJ 082.

Sl. 21 Pogled na prostoriju u jugoistočnom dijelu k. č. 14/4 k. o. Pula po otvaranju površine (fotografija: T. Šalov).
Fig. 21 View of the room in the southeast end of cadastral plot 14/4 as the surface is excavated (photo by: T. Šalov).

bonded ashlar. The investigative work revealed 2.25 m of its length, which continues under the wall that forms the southern boundary with neighbouring cadastral plot 14/5. The room is bordered to the west by wall SU082. It runs through quadrants D1 and E1. This wall is built of mortar bonded ashlar and footed on a layer of soil. Layers of soil (SU063 and SU069) were found in quadrants D3 and E3, beneath layer SU004, that contained artefacts from the late antique, late medieval and post-medieval periods. A number of interventions into the antique period *domus* were identified in this room. These include a 66 cm wide, well laid drystone wall (SU060) preserved to a length of 1.51 m; the remains of paving laid with large stone blocks (SU073); a stepped structure also built of large stone blocks (SU075); a fragment of a colonette (SU074) found in a horizontal position between SU073 and SU075; and two other structures: a drystone wall (SU072) preserved to a length of one metre, laid on a layer of soil and perpendicular to SU082; and SU076, a structure built of large ashlar blocks that runs into wall SU082. In quadrant D2 the excavation work reached prehistoric layer SU011 and the bedrock.

To the west of the above-described room, in quadrants B1, B-1, C1, C-1, D1, D-1, E1 and E-1, the investigation uncovered the outlines of a further two rooms; one to the north, the other to the south. To the north is wall SU005, to the east SU008 (more recent) perpendicular to wall SU005. The west wall (SU019) runs north to south along the entire length of the investigated area. To the south is wall SU083. It is integrally connected to SU082,

Sl. 22 Pogled na prostoriju u jugoistočnom dijelu lokaliteta, unutar kvadranta D2, D3, E2 i E3 (izradió B. Bradač, Tehnička škola Pula).
Fig. 22 View of a room in the southeast end of the site, in quadrants D2, D3, E2 and E3 (by: B. Bradač, Tehnička škola Pula [Secondary Technical School of Pula]).

U kvadrantu D2 dosegnut je nivo prapovijesnoga sloja SJ 011 i matična stijena.

Zapadno od opisanog prostora, unutar kvadranta B1, B-1, C1, C-1, D1, D-1, E1 i E-1, otkriveni su gabariti drugih dviju prostorija, sjeverne i južne. Sjevernu tvore zidovi SJ 005, a s istočne strane zid SJ 008, kasnije datacije, koji se pruža okomito u odnosu na zid SJ 005. Zapadni zid prostorije tvori SJ 019 koji se pruža u pravcu sjever – jug duž čitave istražene površine. Južni dio prostorije zatvara zid SJ 083. On je organski vezan za SJ 082 te s njime tvori pravi kut. Sjeverno od SJ 083 i neposredno uz njega otkriven je dio zida (SJ 086), koji zapravo predstavlja nastavak zida SJ 070 (SJ 070=SJ 086). SJ 086 je širine 60 cm. Građen je od finih klesanaca vezanih žbukom. Vidljiva je naknadna intervencija u strukturi zida SJ 008: u pravcu pružanja zida SJ 008, sjeverno od zida SJ 083, došlo je do zatvaranja pristupa među prostorijama formiranjem SJ 084, kojim je ujedno negiran dio antičkog zida SJ 0086=SJ 070. Ispod zida SJ 005, u dužini od 1,5 m, u pravcu sjeverozapad – jugoistok, proteže se stepenasto oblikovana struktura formirana od pločastog kamenja (SJ 087), položena direktno na matičnu stijenu. Od pokretnih nalaza ističe se dio antičkog stupa (PN 21) iz sloja SJ 063, otkriven u prostoru kvadranta E-1. Promjer baze je 0,64 m, promjer stupa 0,50 m, a sačuvan je u visini od 0,40 m.

Južnu prostoriju, koja se nastavlja unutar susjedne k. č. 14/5 k. o. Pula, na istoku zatvara zid SJ 082. On je organski vezan sa zidom SJ 083, koji prostoriju zatvara sa sjeverne strane. Prema zapadu prostoriju omeđuje zid⁵ koji je dijelom položen na zid SJ 019, uz blagi otklon prema jugoistoku. Pretpostavljamo da opisani segment zida predstavlja naknadno „krpanje“ zida SJ 019, s obzirom na njegova znatna oštećenja u najjužnijem dijelu (u kvadrantu E-2).

Širenjem iskopa na dio čestice zapadno od zida SJ 019 u kvadrantu D-2, ispod sloja šute koja je ispunjena antičkim materijalom (SJ 089) i ispod sloja tamne, rahle zemlje također s antičkim nalazima (090), otkrivena je konstrukcija kvadratna oblika (SJ 092). Apsolutna visina SJ 092 varira od 8,35 do 8,16 m. S tri strane je zatvorena zidovima od pravilnih klesanaca vezanih žbukom. Širina zidova iznosi svega 27 cm, dok njihova dužina nije ujednačena, već varira od 1,22 do 1,27 m. Struktura je s južne strane otvorena. Unutar nje smještena su tri elementa građena u žbuci i stiješnjena u vodoravnom nizu (SJ 093). Središnji ima kružni oblik i udubljen je u sredini, dok su bočni četvrtasti, također

with which it forms a right angle. To the north of SU083 and immediately adjacent to it the excavation revealed a wall section (SU086) that is the continuation of wall SU070 (SU070=SU086). SU086 has a width of 60 cm. It is built of finely dressed ashlar bonded with mortar. An intervention is evident in the structure of wall SU008: access between rooms was closed with the formation of SU084—which also negated a part of antique period wall SU0086 (=SU070), to the north of wall SU083 and running along the line of wall SU008. A stepped structure formed of flat stones (SU087) laid directly atop the bedrock runs northwest to southeast below wall SU005 for a length of 1.5 m. Notable among the artefacts is part of an antique period column (SF21) recovered from layer SU063 in quadrant E-1. The diameter of the base is 0.64 m, the diameter of the shaft is 0.50 m, with the preserved height being 0.40 m.

Sl. 23 Dio stupa (PN 21) iz SJ 063 u kvadrantu E-1 (fotografija: T. Šalov).
Fig. 23 A section of the column (SF21) found in SU063 in quadrant E-1 (photo by: T. Šalov).

The south room, which extends into neighbouring cadastral plot 14/5, is bordered to the east by wall SU082. It is integrally connected with wall SU083, which borders the room to the north. To the west the room is bordered by a wall⁵ that lies partially atop wall SU019, with a slight deviation to the southeast. This segment likely constitutes a later “patching up” of wall SU019, given the

⁵ Neimenovana stratigrafska jedinica.

⁵ Undesignated stratigraphic unit.

udubljenog središnjeg dijela. Svima trima su bočne strane nakošene prema van i svi pokazuju tragove gorenja. Pretpostavljamo da SJ 092 i SJ 093 predstavljaju lararij (*lararium*), kućno svetište. Dispozicija zidova pokazuje mogući uobičajeni izgled edikule, iako nisu otkriveni elementi gornjeg dijela konstrukcije lararija niti dijelovi zidnog oslika ili pokretnih nalaza (primjerice skulpture). Međutim, u sloju šute (SJ 089) koji prekriva lararij otkriveni su ulomci mramorne zidne oplata (dijelovi okvira) s tragovima željeznih utora za pričvršćivanje o zid, koji su vrlo vjerojatno bili sastavni dio svetišta. Struktura je samostojeća, umjesto mnogo češćeg položaja uza zid prostorije. Oko SJ 092 otkriven je popriličan broj životinjskih kostiju (pilećih i goveđih) i ulomaka školjaka, što upućuje na ritualne žrtvene priloge. Unutar ovog kućnog svetišta, u sloju zemlje SJ 090, nad središnjim elementom strukture (SJ 093) bile su položene četiri cjelovito sačuvane uljanice (PN 25): jedna kratka zaobljena nosa, jedna zaobljena nosa s volutama i dvije uglata nosa s volutama, koje svetište

significant damage it exhibits at its southernmost section (in quadrant E-2).

The broadening of the scope of the dig to the west of wall SU019 in quadrant D-2 revealed a square structure (SU092) beneath a layer of debris (SU089) and a layer of dark, loose soil (SU090), both containing antique period material. The absolute elevation of SU092 varies from 8.35 to 8.16 m. It is bordered on three sides by walls built of mortar bonded ashlar. The walls are only 27 cm wide, and their lengths are not uniform, varying from 1.22 to 1.27 m. The structure is open to the south. Three elements are situated inside it, built with plaster in a tight horizontal arrangement (SU093). The central element is round with a central depression, while the elements to its sides are square, also having depressions at their centres. On all three the sides slope outwards and all exhibit signs of burning. SU092 and SU093 likely constitute a household shrine (*lararium*). The disposition of the walls exhibits the possible customary appearance of an aedicula; the investigation, however, did not locate elements of

Sl. 24 Pogled na dio istraženog lokaliteta pri kraju radova (fotografija: T. Šalov).

Fig. 24 View of a part of the investigated site near the close of works (photo by: T. Šalov).

Sl. 25 Položaj nalaza uljanica (PN 90) u prostoru kućnog svetišta (fotografija: T. Šalov).

Fig. 25 The position where oil lamps (SF90) were recovered in the area of the household shrine (photo by: T. Šalov).

Sl. 26 Kućno svetište (SJ 092 i SJ 093) (fotografija: T. Šalov).

Fig. 26 The household shrine (SU092 and SU093) (photo by: T. Šalov).

Sl. 27 Ulomci mramorne zidne oplote (fotografija: T. Šalov).

Fig. 27 Fragments of marble wall panelling (photo by: T. Šalov).

datiraju najranije u prvu polovicu 1. st. n. e.⁶ Sjeverno od opisane strukture otkriven je zid SJ 094. Orijentiran je u smjeru istok – zapad, a nastavlja se dalje u zapadnom profilu iskopa, odnosno unutar susjedne k. č. 14/2 k. o. Pula. Zid je građen od pravilno slaganih klesanaca vezanih žbukom ružičastooker boje. Nema temeljnu stopu već je položen direktno na zemlju. Prislonjen je uza zid SJ 019.

⁶ Upotreba tipa svjetiljki kratka zaobljena nosa započinje početkom 1. st. n. e. (Vikić-Belančić 1971, 113-114); tip svjetiljki oblo završenog nosa s volutama bio je u upotrebi i tijekom prve polovice 2. st. n. e. (Vikić-Belančić 1971, 108), dok je tip svjetiljki uglati nosa s volutama korišten do kraja 2. st. n. e., odnosno do početka 3. st. n. e. (Vikić-Belančić 1971, 106).

the upper structure of a *lararium*, parts of a mural, or associated artefacts (e.g., sculptures). Fragments of marble wall panelling (sections of a frame) were, however, found in the layer of debris (SU089) that covered the *lararium*, with traces of grooves for iron used to fasten them to a wall, that were very likely an integral part of a shrine. This is a standalone structure, a departure from the much more frequent position of such structures against the wall of a room. A significant number of animal bones (chicken and cattle) and fragments of shells were found in the area around SU092, suggesting ritual offerings. Four complete oil lamps (SF25) were found set within this household shrine in a layer of soil (SU090) above the central element (SU093): one with a short, rounded nozzle, one with a rounded nozzle with volutes, and two with angular nozzles with volutes, dating the shrine to at the earliest the first half of the first century CE.⁶ Wall SU094 was found to the north of the above-described structure. It is aligned east to west and runs into the west profile of the excavation, i.e., into neighbouring cadastral plot 14/2. The wall is built of ashlar, laid in courses and bonded with pinkish-ochre mortar. The wall lies directly on the soil with no foundation footing and abuts wall SU019.

The prehistoric level (SU011, SU034, SU045, SU046, SU047, SU081, SU091) was found along the western end of the investigated area in quadrants A-01, A-02, A-2, B-02, B1, B-2, D-2 and E-2, consisting of a layer of

⁶ The use of lamps with short, rounded nozzles begins in the early 1st century CE (Vikić-Belančić 1971, 113-114). The lamp type with a rounded nozzle tip with volutes was also in use during the first half of the 2nd century CE (Vikić-Belančić 1971, 108), while the lamp type with angular nozzle with volutes was in use through to the end of the 2nd century CE/early 3rd century CE (Vikić-Belančić 1971, 106).

Duž zapadnog dijela istraženog lokaliteta dosegnut je nivo prapovijesnog sloja (SJ 011, 034, 045, 046, 047, 081, 091). Utvrđen je unutar kvadranta A-01, A-02, A-2, B-02, B1, B-2, D-2 i E-2, a čini ga sloj narančastocrvene zemlje s kamenjem i manjim školjkama, u kojem su otkriveni ulomci kompaktnog kućnog lijepa i kuhinjske keramike grube fakture datirane u kasno brončano doba. Ovaj sloj nabijene i prepečene zemlje, kojim je prekrivena matična stijena, tvori podnicu nastambe (Mihovilić 2011, 13 i 14). Unutar kvadranta A-2, na apsolutnoj visini od 8,84 m, odnosno 8,77 m, otkrivene su dvije prapovijesne peći (SJ 077 i 079). Oblikovane su od kompaktne, zapečene zemlje s organskim primjesama. Ostaci životinjskih kosti i školjaka predstavljaju otpatke hrane.

Sl. 28 Prapovijesna peć (SJ 077) (fotografija: M. Barada).
Fig. 28 A prehistoric oven (SU077) (photo by: M. Barada).

Istraženi prostor nije priveden planiranoj namjeni. Arheološke strukture su zaštićene, a čitava površina je nasuta i uređena kao parkirni prostor, kojem se pristupa isključivo iz Ulice Castropola.

ZAKLJUČAK

Provedeno arheološko istraživanje bilo je ograničeno na katastarske čestice na kojima je bila predviđena izgradnja, stoga nije bilo moguće utvrditi ukupnu površinu na kojoj se protezao rimski *domus*. Da se radi o *domusu* potvrđuje otkriveni sitan pokretni inventar, dijelovi podnog mozaika i zaista velika količina ulomaka zidne žbuke s višebojnim fresko oslikom.

Istraženi prostor ima oblik pravokutnika koji je izdužen u smjeru sjever – jug. Zahvaća prostor dviju katastarskih čestica koje ga dijele na sjevernu i južnu polovicu. Istražena površina jasno je definirana zidovima uz sjeverni rub k. č. 14/3 (zid oznake SJ 018) i duž zapadne granice k. č. 14/3 i 14/4 k. o. Pula (zid oznake SJ 019). Na njima nisu

orange-red soil with pebbles, small shells, fragments of compact daub, and sherds of late Bronze Age cooking ware of coarse fabric. This layer of compacted and burnt earth, covering the bedrock, forms the floor of a dwelling (Mihovilić 2011, 13 and 14). Two prehistoric ovens (SU077 and SU079) were found in quadrant A-2, at absolute elevations, respectively, of 8.84 and 8.77 m. They are formed of compacted, burnt earth with an organic temper. Remains of animal bones and shells constitute food waste.

The investigated area was ultimately not used for the envisaged purpose of erecting a building. The archaeological features were protected and the entire area was backfilled and developed as a parking area accessed from the Castropola street.

CONCLUSION

The archaeological investigation was limited to the cadastral plots on which construction had been envisaged, which meant that it could not determine the full extent of the Roman *domus*. That this was a *domus* is attested by the recovered artefacts from its inventory, the sections of mosaic pavement, and the very significant quantity of fragments of plaster bearing sections of polychrome fresco wall paintings.

The investigated area forms a rectangle aligned north to south. It covers two cadastral plots that divide the area into a north and south half. The investigated area is clearly defined by walls along the northern edge of plot 14/3 (the wall designated SU018) and along the western edge of plots 14/3 and 14/4 (the wall designated SU019). These walls do not show any visible signs of doorways (remnants of thresholds or other perforations). It is also clear that some of the structures (walls SU019, SU094 and SU082) extend further to the west and south of the investigated area, i.e., into current plots 12, 13, 14/2 and 14/5. Mindful that, as a rule, property rights norms dictated that walls of Roman houses did not abut the walls of neighbouring houses (Suić 2003, 274), it is likely that the parts of the structures that extend beyond the investigated plots were an integral part of this *domus*.

The layout of the *domus* was adapted to the configuration of the terrain. Access to the building was provided from the radial street, i.e., the *divus* (from the present day Glavinićev uspon street). Given that we do not know the total area covered by this residential structure, and that the investigated part is located in the north end of the *insula*, the matter of whether the southern face of our *domus* actually reached the *decumanus* (present-day

vidljivi prodori vrata (ostaci pragova ili druge perforacije). Međutim, jasno je da se dio struktura (zidovi SJ 019, SJ 094 i SJ 082) nastavlja zapadno i južno od istraženog prostora, odnosno na današnjim k. č. 12, 13, 14/2 i 14/5 k. o. Pula. Uzimajući u obzir pravilo da se, s obzirom na imovinsko-pravne norme, zidovi rimske kuće ne smiju naslanjati na zidove susjedne kuće (Suić 2003, 274), možemo pretpostaviti da je dio istraženih struktura koje se protežu izvan prostora predmetnih katastarskih čestica sastavni dio ovoga *domusa*.

Tlocrt *domusa* bio je prilagođen konfiguraciji terena. Pristup objektu bio je omogućen s radijalne ulice, odnosno klivusa (s današnjeg Glavinićevog uspona). S obzirom na to da ukupna površina ovog stambenog objekta nije poznata, te da je istražen dio lociran u sjevernom dijelu inzule, ostaje otvoreno pitanje je li južno pročelje predmetnog *domusa* uopće dosegalo *decumanus* (današnju Ulicu Sergijevaca) te, ako jest, na kojim položajima je bio omogućen pristup objektu s glavne komunikacije. Eventualnim (barem parcijalnim) istraživanjem na pojedinim pozicijama unutar južnog dijela nekadašnje inzule bilo bi moguće utvrditi je li unutar njenog prostora bilo raspoređeno više *domusa*, te jesu li su oni bili poredani jedan uz drugog duž klivusa. Svakako je prostor taberni potrebno tražiti u dijelu inzule uz glavni, južni *decumanus*.

Naknadne preinake koje je rimski *domus* doživio počevši od kasne antike pa kroz srednji vijek, ne omogućavaju prepoznavanje izvornih namjena prostorija koje su karakteristične za gradsku kuću visokog standarda, primjerice atrij, peristil, *tablinum*, *hortus*, niti je moguće odrediti unutar koje je prostorije bilo smješteno kućno svetište (pretpostavljeni lararij). Količina otkrivenog građevinskog materijala, bez obzira na ekstenzivan oblik istraživanja, ne omogućuje rekonstrukciju objekta u elevaciji.

Prostor rimskog *domusa* datiramo u 1. st. n. e. Preslojio je prapovijesnu nastambu i peći, čije analogije nalazimo u strukturama koje su istražene u dijelu suterena Arheološkog muzeja Istre u Puli (Čuka 2017, 20–21; Mihovilić 2011, 11–13). *Domus* je tijekom kasne antike i srednjega vijeka doživio znatne pregradnje. Njegova izvorna tlocrtna dispozicija najbolje je sačuvana u sjevernoj polovici istraženog područja (na današnjoj k. č. 14/3 k. o. Pula). U tom dijelu lokaliteta, unutar kojeg je utvrđen kontinuitet naseljavanja od 1. do 3. st. n. e., kasnoantičke intervencije desile su se uglavnom uz ulicu (uz današnji Glavinićev uspon). Preinake prepoznajemo u dogradnji i pregradnji zidova, te preslojavanju poda. Čitav taj prostor bio je većim dijelom nasut šutom. Nalaz odvodnog kanala unutar sjeverne prostorije vrlo

Sergijevaca street) remains unresolved, and, if it did, at what positions access to the building was provided from the chief line of communication. Possible future (at least partial) investigation of individual positions at the southern end of the former *insula* could determine whether multiple *domus* were arranged across the *insula*, and if so whether they were set in a row along the *clivus*. The area of the *tabernae* certainly should be sought in the part of the *insula* along the main, southern *decumanus*.

The remodelling of the Roman *domus*, starting in the late antique and through the medieval period, precludes the identification of the original purposes of the rooms that were characteristic of high standard urban houses (e.g., the *atrium*, *peristylum*, *tablinum* and *hortus*), nor can we determine in which room a household shrine (the presumed *lararium*) was situated. The quantity of discovered construction material, regardless of the extensive nature of the investigative work, does not provide for a reconstruction of an elevation of the building.

We date the Roman *domus* to the first century CE. It overlaid a prehistoric dwelling and ovens, for which we find analogies in the structures investigated in a part of the ground floor of the Archaeological Museum of Istria in Pula (Čuka 2017, 20–21; Mihovilić 2011, 11–13). Over the course of the late antique and medieval periods the *domus* saw significant remodelling. Its original ground plan disposition is best preserved in the north half of the investigated area (on present day cadastral plot 14/3). In this part of the site, within which the continuity of human occupation has been established from the first to third century CE, the late antique period interventions were largely focused along the street front (along the current Glavinićev uspon street). We see alterations in the extension and remodelling of walls and overlaying of floors. Most of this area was levelled with debris. The find of the drainage canal in the north room shows nicely how residential structures were connected to a municipal canalisation network. To the south of wall SU005, which intersects the *domus* from east to west, we observed changes in the sizes of rooms. These were effected by the demolition of earlier and erection of new walls, and by the formation of new doorways at the street front. In this lower part of the terrain, on cadastral plot 14/4, we see that there was an almost complete negation of earlier antique period structures to make way for late antique period remodelling, with the area seeing continuity of human occupation into the medieval period. The remodelling involved the use of spolia, with the newly formed walls exhibiting

dobro pokazuje način povezivanja stambenog objekta na gradsku kanalizacijsku mrežu. Južno od zida SJ 005, koji presijeca *domus* u pravcu istok – zapad, uočene su izmjene u veličini prostorija. One su provedene rušenjem ranijih i izgradnjom novih zidova, te formiranjem novih otvora vrata prema ulici. U tom donjem dijelu terena, na području k. č. 14/4 k. o. Pula, došlo je do gotovo potpunog „brisanja“ ranijih antičkih struktura radi kasnoantičkih preinaka, s kontinuitetom korištenja prostora i tijekom srednjega vijeka. Pritom su za gradnju iskorištene spolije, a novoformirane strukture kvalitetom zidanja odstupaju od ranijih rimskih; uglavnom su to suhozidi, ili je pak struktura zidova nepravilnija. Pretpostavljamo da je na prijelazu iz kasne antike u rani srednji vijek dio objekta uništen. Na to upućuju temelji zida SJ 070 = 086, uz čije je ostatke naknadno podignut novi zid SJ 061, odnosno zid SJ 083. Pretpostavljamo da prostor u najjužnijem dijelu lokaliteta, koji zahvaća kvadrante D2, D3, E2 i E3, predstavlja kasnoantički dvorišni prostor iz kojeg je bio omogućen ulaz u zatvoreni dio stambenog objekta koji je zahvaćao prostor u kvadrantima B1, B-1, C1, C-1, D1 i D-1, a o čemu svjedoče ostaci kamenog popločenja (SJ 073) u kvadrantima D2 i D3. Južna polovica istraženog dijela *domusa* je u kasnoj antici, a i kasnije, tijekom srednjeg vijeka, doživjela promjene i u tlocrtnoj dispoziciji: prostorije koje su izvorno bile izdužene u smjeru istok – zapad, a što je vidljivo usporedbom s očuvanim dijelom *domusa* u sjevernom dijelu lokaliteta, pregrađene su na niz manjih prostora.

O kontinuitetu u korištenju prostora i tijekom novoga vijeka svjedoče ulomci keramičkog posuđa razasuti po čitavom istraženom prostoru, a koje je moguće datirati u razdoblje od 15. do 17. stoljeća. Najmlađi arhitektonski element predstavlja recentno betonsko stubište (SJ 080) u jugozapadnom dijelu k. č. 14/4 k. o. Pula, u kvadrantu E-1. Ono je vodilo do naknadno zazidanog otvora u zidu koji čini granicu sa susjednom k. č. 12. Prostor istraženih čestica je zabilježen kao neizgrađen još u reambulaciji Franciskanskog katastra iz 1872. godine i ostao je takav do formiranja parkirnog prostora unutar njegovih gabarita 2016. godine.

U ovom radu naglasak je dan na arhitekturu *domusa* i na naknadne intervencije unutar njegova prostora. Kućno svetište bit će, zbog svoje specifičnosti, prikazano u zasebnom radu. Ovdje je obrađen u kontekstu ostalih struktura koje tvore antičku fazu objekta. Isto zavrjeđuje i nalaz prapovijesnih peći. Jednako tako, velika količina pokretnih nalaza: veliki broj ulomaka keramičkog posuđa, metalni, mramorni i kameni nalazi, ali i mnoštvo ulomaka zidne žbuke s fresko oslikom, zavrjeđuju zaseban pregled.

a clear change in the quality of the masonry work in relation to the earlier Roman walls; for the most part these are drystone walls, or the structure of the wall is less uniform. It is likely that a part of the building was destroyed during the transition from the late antique to the early medieval period. This is suggested by the foundations of wall SU070 (=SU086) along the remains of which a new wall, SU061, and wall SU083, were raised. It is likely that the southernmost part of the site, in quadrants D2, D3, E2 and E3, constitutes the late antique courtyard, from which access was provided to the closed part of the residential building, which covered quadrants B1, B-1, C1, C-1, D1 and D-1, as suggested by the stone paving (SU073) in quadrants D2 and D3. In the late antique period, and later in the medieval period, the southern half of the investigated part of this *domus* saw ground plan alterations: long rooms that had originally been aligned east to west, as is evident from the preserved parts of the *domus* in the northern end of the site, were partitioned into a series of smaller rooms.

Sherds of ceramic ware scattered across the entire investigated area, dated to the period from the fifteenth to seventeenth century, bear witness to the continuity in the use of this space in the post-medieval period. The most recent architectural elements are recent concrete stairs (SU080) in the southwest end of cadastral plot 14/4, in quadrant E-1. These stairs led to a subsequently walled up passage through the wall that marks the boundary with neighbouring cadastral plot 12. The area of the investigated land plots was recorded as undeveloped in the 1872 revision of the Franciscan Cadastral Survey, and remained undeveloped until the current parking area was created in 2016.

In this paper our focus has been on the architecture of the *domus* and remodelling interventions. The household shrine, because of its specific nature, will be detailed in a separate paper. Here it has been treated in the context of the other structures that form the antique period phase of the building. The find of a prehistoric oven also deserves a separate treatment. Likewise, the significant quantity of potsherds, metal, marble and stone finds, and the abundant fragments of plaster with fresco murals, deserve a separate analysis.

LITERATURA / LITERATURE

- ČUKA, M. 2017. *Arheološko istraživanje i iskop u zgradi Arheološkog muzeja Istre u Puli na južnoj strani suterena (2015/2016)*, Izvještaj, Dokumentacijski odjel Arheološkog muzeja Istre u Puli (ur. br. 252/2017).
- DŽIN, K. 2007. *Pula - forum, arheološka grada 2006.-2007.*, Katalog 72, Arheološki muzej Istre, Pula.
- FISCHER, G. 1996. *Das römische Pola*. München, Verlag der Bayerischen Akademie der Wissenschaften.
- GIRARDI JURKIĆ, V. 1973. Istraživanje dijela rimske inzule na Usponu Frana Glavinića 6 (Prilog topografiji antičke Pule), *Histria archaeologica*, godina IV, sv. 2, 7-66.
- GIRARDI JURKIĆ, V. 1978. Najnovija istraživanja urbane jezgre antičke Pule (1975.-1976.). *Novija i neobjavljena istraživanja u Dalmaciji: znanstveni skup, Vodice 10.-13.5.1976.* IHAD 3, Split, 95-107.
- GIRARDI JURKIĆ, V. 2011. Stambene zgrade, njihova dekoracija i oprema stanovanja u rimskoj Puli. Neki primjeri, *Histria archaeologica* 20, 77-90.
- GNIRS, A. 2009. Iskapanja i istraživanja na području Pule. K. Buršić-Matijašić (ed.), *Anton Gnirs: Arheološki tekstovi*, 119-148. Pula, Čakavski sabor.
- MATIJAŠIĆ, R. 1988. *Rimska građevina na forumu u Puli, Najnoviji arheološki nalazi u Puli (1985.-1988.)*, Katalog 35, Arheološki muzej Istre, Pula.
- MATIJAŠIĆ, R., BURŠIĆ-MATIJAŠIĆ, K. 1996. *Antička Pula*. Pula, Žakan Juri.
- MIHOVILIĆ, K. 2011. *Na početku je bila peć. Željeznodobno naselje i nekropola uz temelje Arheološkog muzeja Istre u Puli*, Katalog 82, Arheološki muzej Istre, Pula.
- MILIĆ, B. 1990. *Razvoj grada kroz stoljeća I. (Prapovijest - Antika)*. Zagreb, Školska knjiga.
- MLAKAR, Š. 1963. *Antička Pula*. Kulturno-povijesni spomenici Istre 2. Pula, Arheološki muzej Istre.
- MLAKAR, Š. 1979. Neki prilozi poznavanju antičke topografije Istre, *Histria archaeologica* 10/2, 9-45.
- STARAC, A. 2002. Istraživanja kod Herkulovih vrata, *Opuscula archaeologica* 26, Zagreb, 153-203.
- STARAC, A. 2009. *Od ulomka do rekonstrukcije*, Katalog 78, Arheološki muzej Istre, Pula.
- SUIĆ, M. 2003. *Antički grad na istočnom Jadranu. 2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb, Golden marketing.
- VIKIĆ-BELANČIĆ, B. 1971. Antičke svjetiljke u Arheološkom muzeju u Zagrebu, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, Vol. 5, No. 1, Zagreb, 97-182.
- ZLATUNIĆ, R. 2010. *Zaštitno arheološko istraživanje lokaliteta Castropola 40 u Puli*, Katalog 80, Arheološki muzej Istre, Pula.
- ZLATUNIĆ, R. 2011. Zaštitno arheološko istraživanje na području Uspona Frana Glavinića i istraženost mreže rimskih ulica u Puli, *Histria archaeologica* 41, 147-162.
- ZLATUNIĆ, R. 2018. Rezultati arheološkog istraživanja na području De Villeovog uspona i nove spoznaje o rimskoj uličnoj komunikaciji, kanalizacijskom sustavu i stambenim objektima u starogradskoj jezgri Pule, *Histria archaeologica* 48, 29-54.